

ساخت سریال جزو کارهای فوق حرفه‌ای محسوب می‌شود. کسانی که می‌خواهند وارد این حوزه شوند حتما باید از قبل فیلم کوتاه و تله‌فیلم ساخته باشند. این طور نیست که مادر سریال امکان آزمون و خطا داشته باشیم. حالا اگر کسی تمام این کارها را کرده و طرحی برای ساخت سریال دارد باید به گروه فیلم و سریال شبکه‌ها سیما فیلم یا به شرکت‌های بخش خصوصی در این حوزه مراجعه کند

گفت‌وگو با دکتر امیررضا مافی، نویسنده و منتقد سینمایی

سریال سازی کار دشواری شده

امیررضا مافی در کنار بهروز افخمی در برنامه نقد سینما

سریال از تلویزیون و از صداوسیما خارج شده و نهادهای خصوصی ورود کنند.

نهادهای خصوصی در هر صنعتی که وارد شوند در آن رقابت ایجاد کرده و در این رقابت طرح‌هایی پیش‌برنده هستند که مشتری بیشتری داشته باشند. در چنین شرایطی عوامل و اهداف قبلی برای ساخت فیلم و سریال باید به فراموشی سپرده شود و اگر زمانی در تلویزیون دولتی و حاکمیتی ما اهدافی وجود داشت که از طریق آن سریال به مخاطب تحمیل می‌شد حالا با وارد شدن بازار آزاد و بخش خصوصی به این کار، عنصر جذابیت اهمیت پیدا کرده چون مخاطب ما امکان این را پیدا کرده که دست به انتخاب بزند و سراغ فروشگاه دیگری برود و اثر جذاب‌تری را پیدا کند.

به نظر شما این روال منطقی است و می‌تواند روی بهبود آثار تولید شده تاثیر بگذارد؟

باید روشن کنیم منطق ما برای مقایسه چیست و در واقع باید به یک مبنای مشترک برسیم. براساس این که آزادی و گردش آزاد اطلاعات نقش بخش خصوصی در عرصه فرهنگ است، پس شاید طی کردن این مراحل منطقی به نظر نیاید اما اگر فرهنگ را یک امر دولتی تصور کنیم این فرآیند، منطقی و درست است اما فارغ از این رویکردها، عموماً نگاه جامعه به این موضوع از منظر به گردش در آمدن سرمایه‌ها در عرصه فرهنگ و خارج شدن آن از انحصار منطقی و مثبت است؛ چرا که باعث به تکاپو افتادن آن و در نتیجه بالا رفتن کیفیت آثار خواهد شد. اساساً امکان ایجاد رقابت ارزشمند است اما تهدیدهایی هم دارد که در حوزه محتواست. به این معنا که ممکن است در پشت این تغییرات، محتوایی خلق شود که مغایرت زیادی با شئون ما داشته باشد. ممکن است سازندگان این آثار معتقد باشند تلویزیون خیلی سخت برخورد می‌کند. به هر حال این مسائل روی یکدیگر تاثیر می‌گذارند. اما این اتفاق لاجرم رخ می‌دهد، چه ما آن را منطقی بدانیم و چه ندانیم.

به طور کلی یک سریال خوب چه ویژگی‌هایی دارد؟

تعریف سریال خوب در فرهنگ‌های مختلف متفاوت است. اما به نظر شخص من چند مولفه برای خوب بودن یا نبودن یک سریال وجود دارد. اولی قصه فیلم است. اصولاً قصه یک فیلم باید پرفراز و فرود باشد، کشش دراماتیک داشته باشد، نقاط عطف داشته باشد و ... مولفه بعدی خلق شخصیت‌های ماندگار است که به اصطلاح به آن قهرمان سازی گفته می‌شود. اگر در حوزه فنی بررسی کنیم، تولید یک اثر باید احترام برانگیز باشد. یعنی سریال در قامت محتوای خودش فرم خوبی را انتخاب کرده باشد. اگر فرم سریال بد باشد و مثلاً سرعت، مسلط بر امور شود، کیفیت فدای سرعت شده و سریال آسیب می‌بیند. باید توجه داشت ما امروز در دوره‌ای هستیم که سریال‌ها با کیفیت‌های گوناگون وجود دارند و مخاطب به راحتی می‌تواند به سریال‌های روز جهان دسترسی داشته باشد. اگر تلویزیون می‌خواهد مخاطبان خودش را حفظ کند، حتماً باید نسبت به ساخت فرم سریال توجه خاصی داشته باشد. فارغ از این که سریال در کجا ساخته می‌شود عنصر جذابیت برای سریال خیلی اهمیت دارد. اگر همه اینها در یک سریال وجود داشته باشد، می‌توان آن را یک مجموعه موفق دانست.

سریال سازی جزو سخت‌ترین کارهایی است که عوامل سازنده آن را تجربه می‌کنند. سریال‌هایی که برخی از آنها موفق و ماندگار شده‌اند و حتی مانند پله ترقی و پیشرفت برای سازندگان‌شان به حساب آمده‌اند. سوالی که در اینجا مطرح می‌شود این که یک سریال باید چه مراحل را طی کند و چه بخش‌های گوناگونی را باید در نظر بگیرد تا بتواند یک سریال قابل قبول باشد؟ آن هم در این زمانه‌ای که دسترسی به سریال‌های روز دنیا بسیار ساده شده و سرعت اینترنت کاری کرده تا در کمترین زمان به بهترین آثار دسترسی پیدا کنیم. اتفاقی که شاید در گذشته کمتر پیش می‌آمده و خوراک محتوایی در این زمینه اندک تر بوده برای همین هم بسیاری از آثاری که در گذشته ساخته شده در خاطره جمعی مشترک بوده و این در حالی است که معنی‌اش آن نبوده آن اثر یک کار متفاوت و خاص بود که ماندگار شد. برای همین هم حالا بسیاری از سریال‌سازها به این باور رسیده‌اند که باید در این زمانه دسترسی‌ها و ذائقه‌های تازه و سخت به دنبال راهکار بهتری برای ساخت سریالی ماندگار و متفاوت بود. با امیررضا مافی، برنامه‌ساز در این زمینه به گفت‌وگو پرداخته‌ایم.

آزاده باقری
روزنامه‌نگار

باید همواره توجه داشت که هدف از تولید فیلم و سریال متفاوت است. تولید سریال جهت سرگرمی ویدئوی خانگی است. برنامه‌ای که آدم‌ها برای سرگرمی در خانه، سرگرمی‌های انفرادی و ... طراحی شده است. امروز در جهان سریال‌ها مشترک

سریال برای ساخته شدن چه روالی را باید طی کند؟

برای ساخت یک سریال، لجستیک خاصی وجود دارد. یک روش آن این است که کمپانی اعم از تلویزیون یا یک شرکت مربوط به بخش خصوصی به کسی که سریال می‌سازد، سفارش ساخت یک مجموعه با موضوع مورد نظر خود را می‌دهد. سپس آن فرد طرحی را براساس ایده اولیه به آنها می‌دهد و بعد از آن طرح مراحل تصویب را طی کرده، چکش‌کاری می‌شود و سپس به نظم رسیده و در نهایت به تولید فیلم منجر می‌شود. روش دیگر این که فیلمساز، تهیه‌کننده یا نویسنده طرح خود را به دفاتر تولید فیلم و سریال در بخش خصوصی یا دولتی می‌برند. ایده آنها اگر مورد توجه قرار گیرد به شوراهای فیلم و سریال می‌رود و در آنجا بررسی می‌شود. اگر به تصویب برسد با او قرارداد نگارش بسته می‌شود؛ البته بسته شدن قرارداد خود چند مرحله دارد، اعم از شورای شبکه، شورای راهبردی، شورای عالی و چند شورای دیگر که باید طرح اولیه سریال را ببینند و معایب آن را برطرف کنند. بعد از تصویب، طرح، تایید و نهایی می‌شود و برای بستن قرارداد تولید آماده خواهد شد. این مراحل مربوط به بخش فرآیندی کار است.

بخش معنایی هم جزو مراحل کار به حساب می‌آید.

راز ماندگاری

ماندگار شدن یک سریال به دو دلیل اتفاق می‌افتد؛ وقتی ما درباره کیفیت سریال‌ها صحبت می‌کنیم یا وقتی در رابطه با سپرده شدن یک اثر به حافظه جمعی بحث می‌کنیم، دوره‌ای ماندگار شدن یک سریال به این دلیل بود که چیزی جز آن سریال‌ها در سبد فرهنگی ما وجود نداشت و همه ما با یک خاطره جمعی مواجه بودیم و آن هم سریال‌های تلویزیون بود. این طور نبوده که آن سریال‌ها شاهکار بودند یا از نظر کیفیت ساخت در سطح بالایی قرار داشتند. مادر آن دوره چیزی غیر از آن سریال‌ها نداشتیم و چون تجربه جمعی همه ما بود، باعث شد تادریاره آن با هم حرف بزنیم و احساس کنیم که آن سریال ماندگار شده است. وجه دیگر این است که تعدد رسانه‌های فرهنگی در آن زمان کمتر بوده است که این موضوع هم شبیه وجه اول است. وجه سوم به پرداخت‌های دراماتیک در سریال‌های قدیمی برمی‌گردد که عمیق تر بوده‌اند. البته نباید فراموش کرد مردم هم ساده‌تر با قصه‌ها ارتباط برقرار می‌کردند و در دیدن سریال‌ها به سختگیری امروز نرسیده بودند. ولی مهم‌ترین مولفه تعداد تولیدات امروز و آن زمان بوده است. در مجموع به نظر من مولفه جذابیت سریال، قابل تحلیل بودن، شخصیت خوب داشتن، داشتن قصه پرفراز و فرود دراماتیک، استفاده از مثلث عشقی در وضعیت‌های دراماتیک، حضور هنرپیشه‌های خوب و خلق شخصیت‌های ماندگار از عواملی است که یک سریال را مورد توجه قرار می‌دهد. مهم است که یک اثر به لحاظ فرمی هم محترمانه ساخته شده باشد. برخی از سریال‌ها هیچ‌کدام از این موارد را ندارند، در نتیجه مورد توجه قرار نمی‌گیرند. اما بعضی از سریال‌ها همه این موارد را دارند و مورد اقبال عموم قرار می‌گیرند.